

ZESPÓŁ DZIECKA POTRZĄSANEGO

Zespół dziecka potrząsanego to zespół objawów związanych z uszkodzeniem mózgu i kręgosłupa w wyniku gwałtownego potrząsania lub uderzania niemowlęcia lub małego dziecka w głowę. Są one konsekwencją celowych działań lub niezamierzonych, wynikających z braku świadomości konsekwencji pewnych zachowań.

Do tych ostatnich zalicza się energiczne potrząsanie dziecka podczas:

- noszenia na rękach by je np.: uspić, uspokoić,
- mocne kołysanie wózkiem np. podczas spaceru,
- nieumiejętną zabawę w konika (sadzanie dziecka na kolanie i robienie „patataj”),
- podrzucanie małego dziecka do góry podczas zabawy.

U dziecka potrząsanego dochodzi do urazów głowy, szyi, kręgosłupa oraz ośrodkowego układu nerwowego, którym mogą towarzyszyć:

- wymioty,
- drgawki,
- okresowe pobudzenia dziecka czy niemożność uspokojenia go.

O wiele częściej jednak ten zespół nie daje żadnych objawów. Konsekwencją tych urazów może być utrata zdrowia np.:

- upośledzenie wzroku
- porażenie mózgowe
- upośledzenie funkcji poznawczych,
- śmierć.

Urazy związane z potrząsaniem występują zwykle u dzieci poniżej 2. roku życia, mogą jednak pojawić się również u dzieci starszych do 5. roku życia.

Potrząsanie dzieckiem w KAŻDYM przypadku jest formą przemocy wobec niego, nawet jeśli robimy to w ramach zabawy lub z nadzieją na uspokojenie niemowlęcia. Jest ono bezradne wobec takich działań. Czasem swoje niezadowolenie manifestuje płaczem, co może jeszcze bardziej rozsierdzić osobę potrząsającą dzieckiem.

Dlaczego dochodzi do urazów podczas potrząsania dzieckiem?

Dzieje się tak, ponieważ niemowlęta i małe dzieci mają nieproporcjonalnie dużą i ciężką głowę, która stanowi 1/4 ich ciała. Ich mięśnie szyi i karku są słabe, szyja wiotka, więc podczas potrząsania głowa kołysze się na wszystkie strony, dochodzi do przemieszczania się mózgu w obrębie przestrzeni wewnątrzczaszkowej, rozerwania naczyń krwionośnych i uszkodzenia lub całkowitego zniszczenia komórek mózgowych. Uszkodzeniu może też ulec siatkówka oka i kręgosłup szyjny. Aby pojawiły się te uszkodzenia, wystarczy potrząsać dzieckiem przez 4 sekundy. Niestety większość dzieci potrząsana jest znacznie dłużej.

Jak rozpoznać zespół dziecka potrząsanego?

Objawy zespołu dziecka potrząsanego mogą być różne, wszystko zależy od intensywności, sposobu oraz czasu trwania potrząsania czy siły uderzenia. Nie wszystkie objawy widać od razu.

Specjaliści ze względu na mechanizm urazu, wyróżniają dwie postaci zespołu dziecka potrząsanego:

- a) gdy dziecko jest potrząsane za ręce lub nogi,
- b) gdy dziecko jest potrząsane za tułów.

W przypadku pierwszym przeważają objawy związane z układem kostno-stawowym np.:

- naderwanie lub oderwanie przyczepów ścięgniastych,
- złamanie kości rąk lub nóg,
- złamanie żeber,
- zmiany ze strony ośrodkowego układu nerwowego są rzadsze.

Natomiast w przypadku drugiej postaci dominują zmiany w obrębie układu nerwowego spowodowane uszkodzeniem małych i delikatnych żył powierzchni mózgu. Objawami mogą być:

- krwiak podtwardówkowy,
- obrzęk mózgu,
- krwotok w siatkówce.

Wymienionym objawom mogą towarzyszyć:

- wymioty,
- drżenie kończyn,
- siniaki,
- zadrapania lub otarcia w obrębie głowy, szyi czy klatki piersiowej,
- w skrajnych sytuacjach pęknięcia czaszki.
- dziecko może być apatyczne, ospałe (nie uśmiecha się, nie gaworzy, nie podnosi główki). -
- mogą u niego pojawić się problemy z oddychaniem, problemy z krążeniem, problemy ze wzrokiem.
- maluch może mieć problem ze ssaniem i połykaniem.

Konsekwencjami potrząsania dzieckiem mogą być:

- śmierć (nawet kilka dni po urazie),
- uszkodzenie wzroku, a nawet ślepotą,
- upośledzenie umysłowe i rozwojowe,
- padaczka,
- wodogłowie,

-śpiączka.

Zapobieganie

Przed wszystkim ważna jest edukacja i uświadamianie rodziców oraz opiekunów o konsekwencji potrząsania dzieckiem.

Czujesz, że nie dajesz rady? Wyjdź z pokoju.

Odetchnij.

Weź głęboki wdech i wydech.

Uspokój się i dopiero wróć do dziecka.

Roszkowska, M., (2009), Zespół dziecka potrząsanego. Dziecko krzywdzone. Teoria. Badania.Praktyka.

Ewelina Szostek – psycholog